

Listy klinické logopedie

časopis Asociace klinických logopedů ČR, ISSN 2570-6179

Etický publikační kodex časopisu Listy klinické logopedie, časopisu Asociace klinických logopedů ČR

(Zkrácená a upravená verze textu publikovaném na Elsevier.com. (2020). [online] Available at: https://www.elsevier.com/__data/assets/pdf_file/0008/653885/Ethics-in-research-and-publication-brochure.pdf [Accessed 5 Jan. 2020]. Text je doplněný připomínkami členů Redakční rady LKL.)

Překlad textu Mgr. Helena Gajdošíková, úprava textu Mgr. Zuzana Lebedová.

Všichni výzkumní pracovníci (zkušení i začátečníci) si musí být velmi dobře vědomi důležitosti a významu etického chování.

Plagiátorství, podvod ve výzkumu, nezveřejněné střety zájmů, to jsou jen některé z přestupků, které mohou ohrozit nejenom integritu vědy, ale i postavení ve výzkumné komunitě. Právě s ohledem na skutečnost, že etika v oblasti výzkumu a publikování je nezbytná, byl pro účely publikování v rámci časopisu Listy klinické logopedie vytvořen tento etický kodex.

1. Autorství

Pojmenování autorů ve vědeckém článku zajišťuje, že příslušní jednotlivci získají důvěru a jsou zodpovědní za výzkum. Záměrné zkreslování vztahu vědeckého pracovníka k vědecké práci je považováno za formu pochybení, která ohrožuje důvěru v prezentaci samotného díla.

Pro zapsání autora musí být společně splněna tři základní kritéria¹:

- podstatné přispění ke studijnímu návrhu a jeho provedení, získávání dat, jejich analýza a interpretace;
- navrhování a úpravy článku k získání vhodného obsahu;
- schválení konečné verze.

Níže jsou uvedeny některé obecné zásady, které se mohou podle situace lišit¹:

¹ International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Ethical Considerations in the Conduct and Reporting of Research: Authorship and Contributorship. Available at: icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html. Accessed on June 17, 2017.

- pořadí autorství by mělo být „společným rozhodnutím všech spoluautorů“; jedinci, kteří se podílejí na studii, ale nesplňují pro časopis kritéria autorství, by měli být uvedeni jako přispěvatelé nebo potřební jednotlivci;
- u velkých studií, jejichž seznam klinických pracovníků a center je obvykle vydáván spolu s prohlášením o jednotlivých poskytnutých příspěvcích, jsou seznamy autorů seřazeny podle abecedy s poznámkou a vysvětlením, zda autoři mají stejný podíl na uvedených příspěvcích, na studiu a samotné publikaci.

Tři typy autorství jsou považovány za nepřijatelné²:

- „duchové“ jsou autoři, kteří významně přispívají, ale nejsou uznáni (často jsou placeni komerčními sponzory);
- „hosté“ jsou autoři, kteří neuvádějí žádné příspěvky, ale jsou uvedeni pro zvýšení šance na zveřejnění;
- „dárci“ jsou autoři, jejichž přínos je založen pouze na nejasném spojení s prací.

S ohledem na možnost dvojznačnosti a odlišných očekávání se důrazně doporučuje, aby se před zahájením výzkumu uskutečnilo setkání nad dokumentací, kde bude vyřešeno, jakým způsobem bude autorství každé osoby uvedeno.

2. Konflikt zájmů

Transparentnost a objektivita jsou důležité znaky ve vědeckém výzkumu a procesu vzájemného hodnocení. Když řešitel, autor, editor, nebo recenzent má finanční / osobní zájem nebo přesvědčení, které by mohlo mít vliv na jeho / její objektivitu, nebo nevhodně ovlivnit jeho / její aktivitu, existuje potenciální střet zájmů.

Takové vztahy jsou také známy jako dvojí závazky, konkurenční zájmy, nebo konkurenční loajalita.

Nejviditelnější střety zájmů jsou v rámci finančních vztahů:

- přímé: zaměstnání, vlastnictví akcií, granty, patenty;
- nepřímé: honoráře, konzultace organizátorů akce, vzájemný podílový fond, platby za znaleckou výpověď.

Nedeklarované finanční konflikty mohou vážně ohrozit důvěryhodnost časopisu, autorů i samotné vědy. Příkladem může být řešitel, jenž vlastní akcie farmaceutické společnosti, která je uvedena ve výzkumu.

Konflikty mohou také existovat v důsledku osobních vztahů, akademické konkurence a osobního nadšení. Příkladem může být výzkumný pracovník, který³:

- má příbuzného, který pracuje ve firmě, jejíž produkt je výzkumem hodnocen;
- nezávisle prodává podíl výsledků výzkumu (např. potenciál propagace / kariérní postup „za odměnu“);
- osobní přesvědčení, která jsou v přímém rozporu s tématem zkoumání.

Úplné odhalení vztahu, který by mohl představovat konflikt, dokonce i v případě, že člověk nevěří, že ovlivňuje jeho rozhodování, by mělo být hlášeno redakci časopisu, které je odborný text předkládán k publikování. Zveřejnění těchto vztahů se realizuje průvodním dopisem a / nebo poznámkou pod čarou v rukopisu⁴.

² Committee on Publication Ethics (COPE). Committee on Publication Ethics (COPE). How to handle authorship disputes: a guide for new researchers. 2003. Available at: publicationethics.org/files/2003pdf12.pdf. Accessed on June 17, 2017.

World Association of Medical Editors (WAME) policy statement on ghost writing initiated by commercial companies. Available at: [wame.org/policy-statements#Ghost Writing - ghost](http://wame.org/policy-statements#Ghost%20Writing). Accessed on June 17, 2017.

³ International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Ethical Considerations in the Conduct and Reporting of Research: Conflicts of Interest. Available at: icmje.org/conflicts-of-interest/. Accessed on June 17, 2017.

Konflikt zájmů však není sám o sobě neetický a v některých případech je dokonce nevyhnutelný. Nejlepší postup je plná transparentnost a zveřejnění informací v případě potřeby⁴.

3. Plagiátorství

Jedním z nejběžnějších typů nesprávného zveřejnění je plagiátorství, tedy když jeden autor záměrně používá jinou práci ve své, aniž má povolení. Plagiátorství má odlišné formy, od doslovného kopírování po parafrázování práce někoho jiného, a může zahrnovat údaje, slova a fráze, myšlenky a koncepty⁴.

Plagiátorství má různé úrovně závažnosti, např. jaké množství cizí práce bylo využito (pár řádků, odstavců, stránky, celé články?), čeho se kopírování týkalo (výsledky, metody, nebo úvodní část?).

Tabulka 1⁴:

Situace...	Co je to?	Je to neetické?	Co by se mělo dělat?
Doslovné kopírování	Reprodukce pracovního slova slovem, zcela nebo částečně, bez svolení a potvrzení původního zdroje.	Ano. Doslovné kopírování je přijatelné pouze tehdy, pokud odkazujete na zdroj a u kopírovaného textu jsou uvedeny uvozovky.	Sledujte zdroje, které jste použili ve výzkumu a sledujte, kde jste je použili ve svém příspěvku. Ujistěte se, že jste úplně a správně citovali originální zdroj. Používejte uvozovky
Podstatné kopírování	Může zahrnovat výzkumné materiály, procesy, tabulky nebo vybavení.	Ano. "Jako podstatné" lze definovat jak množství, tak i kvalitu toho, co bylo zkopírováno. Pokud vaše dílo zachycuje podstatu práce jiného díla, mělo by být citováno.	Zeptejte se sami sebe, zda vaše práce těží z dovednosti a úsudku jiného autora. Míra, do které odpovíte "ano", bude znamenat, zda došlo k podstatnému kopírování. Pokud ano, nezapomeňte uvést původní zdroj.
Parafrázování	Reprodukování myšlenky někoho jiného bez souhlasu a potvrzení původního zdroje.	Ano. Parafrázování je přijatelné pouze tehdy, pokud správně odkazujete na zdroj a máte jistotu, že neměníte význam.	Ujistěte se, že jste pochopili význam textu původního autora. Nikdy nekopírujte slova, kterým zcela nerozumíte. Přemýšlejte o tom, jak se základní myšlenky zdroje vztahují k vaší vlastní práci.

⁴ Elsevier.com. (2020). [online] Available at: https://www.elsevier.com/_data/assets/pdf_file/0008/653885/Ethics-in-research-and-publication-brochure.pdf [Accessed 5 Jan. 2020].

			Porovnejte své parafrázování se zdrojem a ujistěte se, že si zachovávejte zamýšlený význam, i když změníte slova.
Recyklace textu	Rozmnožování částí vlastního díla autora v příspěvku a jeho opětovné předložení k publikaci jako zcela nového dokumentu.	Ano. Nastudujte informace o duplicitním vydávání.	Cokoliv, co je převzato přímo z dříve publikované práce, vložte do uvozovek (a to i v případě, že opakovaně používáte něco podle vlastních slov). Ujistěte se, že odpovídajícím způsobem odkazujete na zdroj.

4. Souběžné odevzdávání

Autoři mají povinnost zajistit, aby jejich práce byla založena na originálním výzkumu a nikdy předtím nebyla publikována. Záměrné předložení nebo opětovné předložení práce jako duplicitní publikace je považováno za porušení publikační etiky⁵.

Současné podání nastává ve chvíli, když člověk odevzdá jeden článek více vydavatelům ve stejnou dobu, což může mít za následek, že více časopisů vydá stejný článek.

Zveřejnění vícenásobného duplikátu nastane, když dva nebo více dokumentů, bez plného křížového odkazu, sdílí v zásadě stejné hypotézy, údaje, diskusi a / nebo závěry. Jedním z hlavních důvodů, proč je duplikace publikace původního výzkumu považována za neetickou, je to, že může mít za následek „neúmyslné dublování nebo nevhodné poměry výsledků jedné studie, které narušují dostupné poznatky k tématu“⁶.

Existují určité situace, ve kterých se mohou vydavatelé dvou časopisů předem dohodnout na použití „duplicitní práce“. Ty zahrnují^{5, 6}:

- kombinované úvodníky
- (klinické) pokyny, místní prohlášení;
- překlady článků, za předpokladu, že bylo uděleno schválení původním vydavatelem pro úplné a prominentní zveřejňování jeho zdrojů v době vydání.

⁵ Elsevier.com. (2020). [online] Available at: https://www.elsevier.com/___data/assets/pdf_file/0008/653885/Ethics-in-research-and-publication-brochure.pdf [Accessed 5 Jan. 2020].

⁶ International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Publishing and Editorial Issues Related to Publication in Biomedical Journals: Overlapping Publications. Available at: <http://www.icmje.org/recommendations/browse/publishing-and-editorial-issues/overlapping-publications.html>. Accessed on June 17, 2017

Základní pravidlo: Články k publikaci musí být originály a nesmějí být zveřejněny v žádné jiné publikaci. Při odevzdání musí autoři zveřejnit veškeré podrobnosti související s odevzdanými podklady (i když v jiném jazyce), o podobných materiálech v tisku a překladech.

Tabulka 2^{5, 6, 7}:

Situace...	Co je to?	Je to neetické?	Co by se mělo dělat?
Současné odevzdání	Zaslání příspěvku do dvou nebo více časopisů najednou.	Ano. Odevzdání není povoleno, pokud je rukopis v rukou editorů jiného periodika.	Nepoužívejte dokument na více než jednu publikaci najednou. Dokonce i v případě, že je předložený dokument v současné době přezkoumáván a neznáte stav, počkejte, až se vydavatel vyjádří. Článek k publikaci v jiném periodiku přihlaste teprve v okamžiku, kdy budete informováni, že první vydavatel nebude váš příspěvek publikovat.
Duplicitní publikace	Pokud autor předloží článek nebo části svého vlastního dokumentu, který byl dříve publikován v jiném časopise, aniž by zveřejnil předchozí podání.	Ano	Nepoužívejte dříve publikovaný dokument k posouzení v jiném časopise. Vyhněte se předložení příspěvků, které v podstatě popisují stejný výzkum více než jednomu periodiku. Vždy poskytněte úplné informace o všech předchozích podkladech (včetně prezentací na schůzkách a zveřejňování výsledků v registrech), které by mohly být považovány za duplicitní publikace. To by mělo zahrnovat i předchozí zveřejnění abstraktu v průběhu jednání či zasedání.

⁷ Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, Version 2, 2015. Committee on Publication Ethics (COPE). Accessed on June 17, 2017.

Duplikace parafrázováním nebo "recyklace textu"	Když autor píše o svém vlastním výzkumu ve dvou nebo více článcích z různých úhlů pohledu nebo z různých aspektů výzkumu bez přiznání původního příspěvku.	Ano. Vytváření několika publikací ze stejného výzkumu je považováno za manipulativní.	Vložte cokoliv, co je převzato přímo z dříve publikované práce, do uvozovek, a to i v případě, že opakovaně používáte něco podle vlastních slov. Nezapomeňte odpovídajícím způsobem odkazovat na zdroj.
Překlady příspěvku publikovaného v jiném jazyce	Zaslání příspěvků do časopisů v různých jazycích bez přiznání původního příspěvku.	Ano. Přeložené články jsou přijatelné, pokud byly od předchozího vydavatele příspěvku v jakémkoli jiném jazyce získány veškeré nezbytné souhlasy a i od jakékoli jiné osoby, která by mohla mít k publikovanému dokumentu práva.	Pokud chcete příspěvek předložit do časopisu, který je publikován v jiné zemi nebo v jiném jazyce, zeptejte se vydavatele, zda je to přípustné. V době podání uveďte všechny podrobnosti o souvisejících dokumentech v jiném jazyce a všechny existující překlady.

5. Výzkumný podvod

Výzkumný podvod je zveřejňování údajů nebo závěrů, které nebyly získány pomocí experimentů nebo pozorování, ale pomocí manipulace s údaji. Existují dva druhy podvodu v oblasti výzkumu a vědeckých prací⁸:

- úprava: změna data výzkumu a výsledků, jejich záznamů či vykazování;
- padělání: manipulace s výzkumnými materiály, obrázky, daty, zařízením nebo procesy (Padělání zahrnuje změnu nebo vynechání dat či výsledků takovým způsobem, že ve výzkumu nejsou přesně zastoupeny. Osoba upravuje údaje tak, aby odpovídaly požadovanému výsledku studie.).

Oba uvedené typy jsou závažné formy pochybení, protože mají za následek vědecký záznam, který neodráží přesně pozorovanou pravdu a zkresluje tedy informace⁹.

Některé případy podvodu může být snadné rozpoznat, například v případě, že recenzující osoba ví o tom, že určitá laboratoř nemá zázemí pro provádění takového výzkumu, který byl publikován. Nebo pokud je zřejmé, že s výsledkem bylo manipulováno nebo se skládá z několika různých experimentů. Data z kontrolních experimentů mohou být „příliš dokonalá.“ V takových situacích je nutné provést vyšetřování, které určí, zda byl spáchán podvod¹⁰.

⁸ Office of Research Integrity U.S. Department of Health and Human Services. Definition of Research Misconduct. Available at: ori.hhs.gov/definition-misconduct. Accessed on June 17, 2017.

⁹ Scott-Lichter D and the Editorial Policy Committee, Council of Science Editors. CSE's White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, 2012 Update. 3rd Revised Edition. Wheat Ridge, CO: 2012. Available at: councilscienceeditors.org/wp-content/uploads/entire_whitepaper.pdf. Accessed on June 17, 2017.

¹⁰ Elsevier Publishing Ethics policies: Duties of Authors. Available at: elsevier.com/publishingethics. Accessed on June 17, 2017.

Mezi obecné pokyny (které se mohou lišit) k manipulaci s informacemi patří¹¹:

- 1) Manipulace s obrazovým materiálem:
 - se snímky lze maniplovat pouze pro zlepšení čistoty obrazu;
 - žádné specifické funkce v rámci obrazu nemohou být zvýrazněny, potlačeny, přesunuty, odstraněny, nebo zavedeny;
 - úprava jasu, kontrastu nebo vyvážení barev je obvykle přijatelná, pokud zde nejsou zastíněny nebo eliminovány jakékoliv informace přítomné v originále.
- 2) Přístup k datům a jejich uchování:
 - autoři mohou být požádáni o poskytnutí základních dat příspěvků v souvislosti s redakční kontrolou. Proto by měly být všechny údaje pro konkrétní příspěvky uchovávány po přiměřenou dobu po zveřejnění. Měl by být jmenován opatrovník těchto dat;
 - studie prováděné s lidmi, např. klinické studie, mají specifické směrnice o trvání uchovávání.

6. Metoda salámové publikace (neodůvodněně segmentovaný článek)

Tato metoda představuje rozdělení jedné studie, jež může být publikovatelná v jednotné ucelené podobě, do více dílčích výzkumných zpráv s následným publikováním ve více periodikách a příbuzných vědních oborech¹².

V tom je významný rozdíl od duplicitní publikace, která zahrnuje podávání stejných údajů ve dvou či více periodikách.

Tato metoda však může mít za následek narušení pochopení hlavně u nic netušících čtenářů, kteří mohou věřit, že údaje uvedené v každém „salámovém plátku“ (tj. časopise či článku) jsou odvozeny od jiného zkoumaného vzorku. To má vliv nejen na „vědecké databáze“, ale vytváří opakování, ubírá čas čtenářům, editorům i recenzentům, kteří musí prostudovat každou část odděleně^{12, 13}.

Existují případy, kdy data z velkých klinických studií a samotné epidemiologické studie nemohou být zveřejněna současně, nebo se zabývají různými a odlišnými otázkami s více nepřibuznými závěry. V těchto případech je vhodné popisovat významné výsledky studií odděleně. Nicméně každý takový článek musí jasně definovat hypotézu, která může být částí mnohem větší studie a musí mít samostatnou diskusi a interpretaci dat se závěry zřetelně reflektujícími specifickou výzkumnou otázku. V textu musí být zřetelně zdůvodněna ojedinelost či nezbytnost publikování vybrané dílčí části komplexního výzkumného šetření či klinické studie, a to ve vazbě na tematické zaměření časopisu či jeho tematického čísla a informace o vazbě na druhou či další část publikovaných částí, ať již existujících či připravovaných^{13, 14, 15}.

¹¹ Rossner M, Yamada K. What's In a Picture: The Temptation of Image Manipulation Journal Cell Biology 2004. Available at: <http://jcb.rupress.org/content/166/1/11>. Accessed on June 17, 2017

¹² Office of Research Integrity. Salami Slicing (i.e., data fragmentation). Available at: ori.hhs.gov/plagiarism-16. Accessed on June 17, 2017.

¹³ Committee on Publication Ethics (COPE) (2005). Cases: Salami publication. Available at: publicationethics.org/search/site/salami. Accessed on June 17, 2017.

¹⁴ Angell M, Relman AS. Redundant publication. N Engl J Med 1989; 320:1212-1214

¹⁵ Kassirer JP, Angell M. Redundant publication: a reminder. N Engl J Med 1995; 333:449-450

Proto požadujeme, aby autoři, kteří vědí, že rukopis k publikaci obsahuje více fragmentovaných dat, zveřejnili tyto informace a přiložili další dokumenty (ať už byly nebo nebyly publikovány), které by mohly být součástí jiných článků.

Zdroje a literatura (v abecedním pořadí):

Abraham P (2000). Duplicate and salami publications. *Journal of Postgraduate Medicine*, 46: 67.

AMWA-EMWA-ISMP Joint Position Statement on the Role of Professional Medical Writers. Available at: cymcdn.com/sites/www.amwa.org/resource/resmgr/about_amwa/JointPositionStatement.Profe.pdf. Accessed on June 17, 2017

Angell M, Relman AS. Redundant publication. *N Engl J Med* 1989; 320:1212-1214

Committee on Publication Ethics (COPE). Committee on Publication Ethics (COPE). How to handle authorship disputes: a guide for new researchers. 2003. Available at: publicationethics.org/files/2003pdf12.pdf. Accessed on June 17, 2017.

Committee on Publication Ethics (COPE). Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, Version 2, 2015. Available at: publicationethics.org/resources/guidelines/. Accessed on June 17, 2017.

Elsevier Publishing Ethics policies: Duties of Authors. Available at: elsevier.com/publishingethics. Accessed on June 17, 2017.

Elsevier. Publishing Ethics Resource Kit (PERK). Available at: elsevier.com/editors/perk/plagiarism-complaints. Accessed on June 17, 2017

Elsevier.com. (2020). [online] Available at: https://www.elsevier.com/__data/assets/pdf_file/0008/653885/Ethics-in-research-and-publication-brochure.pdf [Accessed 5 Jan. 2020].

International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Publishing and Editorial Issues Related to Publication in Biomedical Journals: Overlapping Publications. Available at: <http://www.icmje.org/recommendations/browse/publishing-and-editorial-issues/overlapping-publications.html>. Accessed on June 17, 2017

International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Ethical Considerations in the Conduct and Reporting of Research: Authorship and Contributorship. Available at: icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html. Accessed on June 17, 2017.

International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Ethical Considerations in the Conduct and Reporting of Research: Conflicts of Interest. Available at: icmje.org/conflicts-of-interest/. Accessed on June 17, 2017.

Jacobs A, Wager E. European Medical Writers Association (EMWA) Guidelines on the role of medical writers in developing peer-reviewed publications. *Curr Med Res Opin.* 2005;21:317-321. Available at: emwa.org/Mum/EMWAGuidelines.pdf. Accessed on June 17, 2017.

Kassirer JP, Angell M. Redundant publication: a reminder. *N Engl J Med* 1995; 333:449-450

Office of Research Integrity U.S. Department of Health and Human Services. Guidelines for Responsible Data Management in Scientific Research. Available at: ori.hhs.gov/images/ddblock/data.pdf. Accessed on June 17, 2017.

Office of Research Integrity. Salami Slicing (i.e., data fragmentation). Available at: ori.hhs.gov/plagiarism-16. Accessed on June 17, 2017.

Office of Research Integrity U.S. Department of Health and Human Services. A brief overview on Conflict of Interests. Available at: ori.hhs.gov/plagiarism-35. Accessed on June 17, 2017.

Office of Research Integrity U.S. Department of Health and Human Services. Definition of Research Misconduct. Available at: ori.hhs.gov/definition-misconduct. Accessed on June 17, 2017.

Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, Version 2, 2015. Committee on Publication Ethics (COPE). Accessed on June 17, 2017.

Rossner M, Yamada K. What's In a Picture: The Temptation of Image Manipulation *Journal Cell Biology* 2004. Available at: <http://jcb.rupress.org/content/166/1/11>. Accessed on June 17, 2017

Scott-Lichter D and the Editorial Policy Committee, Council of Science Editors. CSE's White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, 2012 Update. 3rd Revised Edition. Wheat Ridge, CO: 2012. Available at: councilscienceeditors.org/wp-content/uploads/entire_whitepaper.pdf. Accessed on June 17, 2017.

World Association of Medical Editors (WAME) policy statement on ghost writing initiated by commercial companies. Available at: wame.org/policy-statements#Ghost Writing - ghost. Accessed on June 17, 2017.